

मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधि

- प्रस्तावना
- मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरूको वर्गिकरण
- सामान्य दुष्प्रभाव र मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरूको सावधानी
- मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधि लिने बारे सामान्य सल्लाह
- तपाईंको डाक्टर संग कुराकानी
- एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरूको भण्डारण
- यात्रा सम्बन्धित प्रोटोजोल रोगहरूको बारेमा अधिक जानकारी

प्रस्तावना

एन्टिप्रोटोजोल औषधि एक प्रकारको औषधि हो जुन प्रोटोजोआले हुने संक्रमणहरूको उपचार गर्न प्रयोग गरिन्छ, जुन एकल कोश जीवहरू हुन् जो परजीवीको प्रकारसँग सम्बन्धित छ। प्रोटोजोयल संक्रमण विश्वभरि देखिन्छ र अफ्रिका र दक्षिण-पूर्वी एशिया जस्ता केही क्षेत्रमा रोग र मृत्युदरको प्रमुख कारण हो। सामान्य प्रकारको प्रोटोजोल संक्रमण र सम्बन्धित लक्षणहरू हुन्:

१. मलेरिया(औँलो) - यो विश्वको उष्णकटिबंधीय र उपोष्णकटिबंधीय क्षेत्रहरूमा संक्रमित लामखुट्टेको टोकाइबाट प्रसारित हुन्छ। लक्षणहरूमा ज्वरो, चिसो, पसीना, टाउको दुख्ने, मांसपेशी दुख्ने, बान्ता र पखाला शामिल छन्। रोगको गम्भीर परिणामहरू मानसिक अशान्ति, आवेग र विभिन्न रगत र मिर्गौला विकारहरू हुन्। यसले कहिलेकाँही २४ घण्टा भित्र संक्रमण पछि मृत्यु निम्त्याउन सक्छ।
२. जिआर्डियासिस - यो एक आन्द्रा संक्रमण हो, जुन प्रायः कम सरसफाई र असुरक्षित पानी भएको ठाउँमा पाइन्छ। दूषित पानी पिउँदा, दूषित खाना खाएर वा संक्रमित व्यक्तिको सम्पर्क मार्फत संक्रमण हुन्छ। पखाला giardiasis को सबैभन्दा सामान्य लक्षण हो। अन्य लक्षणहरूमा पेटको ऐँठन, पेट दुस्स हुनु, वाकवाकी र पेट फुल्नु समावेश छ।
३. ट्राइकोमोनियासिस - यो एक यौन सम्पर्क द्वारा हुने एक प्रोटोजोल संक्रमण हो। महिलाहरूले योनिको खुजली र गन्धको पहेंलो योनी डिस्चार्जको साथ प्रस्तुत हुन सक्दछ। पुरुषहरूमा प्रायः कुनै लक्षण हुँदैन, यद्यपि कहिले काहिँ पीडादायी र पेशाबयुक्त युरेथ्रल डिस्चार्ज हुन सक्छ।

मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरूको वर्गिकरण

सामान्यतया प्रयोग हुने मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिलाई सामान्यतया दुई मुख्य समूहहरूमा वर्गीकृत गर्न सकिन्छ: एन्टिमेलेरियल औषधि र विविध एन्टिप्रोटोजोलहरू। एन्टिप्रोटोजोलको रूपमा उनीहरूको प्रयोगको साथसाथै तिनीहरूमध्ये केही मेट्रोनिडाजोल र डोक्सीसाइक्लिन पनि ब्याक्टेरिया संक्रमणको उपचारको लागि प्रयोग गरिन्छ।

संक्रमणको बिरूद्ध एन्टिप्रोटोजोल औषधिको कार्य जटिल छ र पूर्ण रूपमा बुझिएको छैन। तिनीहरू मध्ये केहि संक्रमण को प्रसार सीमित गर्न प्रोटोजोल डीएनए को प्रजनन वा क्षति को हस्तक्षेप गर्न सक्छ।

प्रायः मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरू प्रिस्क्रिप्शन मात्र औषधि हुन् र ट्याब्लेट र क्याप्सूल जस्ता विभिन्न खुराक रूपहरूमा उपलब्ध छन्। तिनीहरू स्वास्थ्यकर्मीहरूले घनिष्ठ पर्यवेक्षणमा मात्र प्रयोग गर्नुपर्दछ।

एन्टिमेलेरियल औषधि

एन्टिमेलेरल औषधिमा मेफ्लोक्वाइन, प्रोगुआनेल क्लोरोक्वाइन, एटोवाक्वोन र डक्सीसिक्लिन समावेश छन्। तिनीहरूले परजीवी जीवन चक्रको बिभिन्न चरणलाई प्रभाव पार्दै प्रोटोजोआको वृद्धिलाई मार्छ वा रोकदछन्। ती मलेरियाको उपचार र रोकथाम दुबैको लागि प्रयोग गरिन्छ।

मलेरिया रोकथामको लागि, औषधिको छनौट तपाईंले भ्रमण गर्न लाग्नु भएको गन्तव्यहरूमा आधारित छ, जोखिम तपाईंको यात्रा व्यवहार र तपाईंको पहिलेको स्वास्थ्य स्थिति द्वारा निर्धारण हुन्छ।

मलेरियाको उपचारमा, एन्टिमेलेयर औषधिको प्रकार र उपचारको लम्बाइ मालारियाको प्रकार, तपाईंको लक्षणको गम्भीरता, तपाईंलाई मलेरिया संक्रमित भएको स्थान र तपाईंले मलेरिया रोकनको लागि लिनु भएको एन्टिमेलेरियल छ छैन भन्ने कुरामा निर्भर हुन्छ। यदि तपाईंले रोकथामको उपायको रूपमा एन्टिमेलेरियल लिनु भएको छ भने, समान प्रकारको एन्टिमेलेरियल मलेरियाको उपचार गर्न प्रयोग गर्न मिल्दैन। त्यसैले तपाईंको डाक्टरलाई यो बताउनु महत्वपूर्ण छ कि कुन antimalarial तपाईंले पहिले लिनु भएको थियो। यसबाहेक, तपाईंको डाक्टरले एकल प्रकारको औषधी प्रतिरोधी बनेका मलेरियाको तनावलाई जित्न विभिन्न एन्टिमेलेरियल औषधिहरूको मिश्रण प्रयोग गर्न सिफारिस गर्न सक्छ।

विविध एन्टिप्रोटोजोलहरू

सामान्यतया प्रयोग हुनसक्ने विविध एन्टिप्रोटोजोलहरूमा मेट्रोनिडाजोल, टिनिडाजोल र निफ्युरेटल समावेश छ। मेट्रोनिडाजोल ट्राइकोमोनिआसिस र जीआर्डियासिसको सबैभन्दा सामान्य उपचार हो। प्रोटोजोल संक्रमणको उपचारमा यसको कार्य राम्रोसँग बुझ्न सकिएको छैन, तथापि, यसले प्रोटोजोल डीएनएलाई हानि पुर्‍याएर काम गर्न सक्छ।

टिनिडाजोलले मेट्रोनिडाजोलको रूपमा काम गर्दछ र यसका धेरै समान साइड इफेक्टहरू छन्, तर यसलाई एक खुराकमा पनि दिन सकिन्छ। जबकि, निफुरेटललाई ट्राइकोमोनिआसिसको उपचारमा मेट्रोनिडाजोल वा टिनिडाजोलको विकल्पको रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ।

सामान्य दुष्प्रभाव र मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरूको सावधानी

एन्टिप्रोटोजोल औषधि	सामान्य साइड इफेक्टहरू	सावधानी
एन्टिमेलेरियल औषधि		
मेफ्लोक्वाइन	• वाकवाकी र बान्ता • Dyspepsia • पेट दुख्ने • पखाला • चक्कर • टाउको दुखाई • अनिद्रा र सपनाहरु देख्ने	• Epilepsy, दौरा, डिप्रेसन वा अन्य मानसिक स्वास्थ्य समस्या, गम्भीर मुटु वा कलेजो समस्या भएका बिरामीहरूमा सावधानीका साथ प्रयोग गर्नुहोस्
क्लोरोक्वाइन	• पेट आन्द्रा संबंधी गडबडी • टाउको दुखाई • हाइपोन्शन • हाइपोग्लाइकेमिया • Convulsions • दृश्य गडबडी • Depigmentation वा कपाल झर्ने • रेश/दाग र प्रुरिटस	• न्यूरोलॉजिकल डिसअर्डरहरू, माईस्थेनिया ग्रेभिस (मांसपेशी थकान र कमजोरी), ग्लुकोज---फास्फेट डिहाइड्रोजनेस (जी P पीडी, एन्जाइम जसले रातो रक्त कोषहरूलाई सामान्य रूपमा कार्य गर्दछ) बिरामीहरूमा सावधानीका साथ प्रयोग गर्ने
एटोवाक्वोनको साथ प्रोगुएनिल	• वाकवाकी र बान्ता • पेट दुख्ने • पखाला • कफ • टाउको दुखाई • चक्कर • अनिद्रा र असामान्य सपनाहरु • डिप्रेसन • एनोरेक्सिया • ज्वरो • छालामा दागहरु	• गर्भवती वा स्तनपान गराउने महिलाहरूलाई दिइनु हुँदैन • गम्भीर मृगौला समस्या भएका बिरामीहरूलाई सिफारिश गरिदैन।

डोक्सीसिक्लाइन	• वाकवाकी र बान्ता • पखाला • निल्ल गाह्रो हुने • Oesophageal जलन • दाँत विकासको क्रममा लिईएको खण्डमा पहेंलो दाँत र दाँतको विघटन	• गर्भवती वा स्तनपान गराउने महिला र १२ बर्ष मुनिका बच्चाहरुलाई दिनु हुँदैन • मिर्गौला, कलेजो रोग भएका बिरामीहरुलाई सिफारिश गरिदैन • ट्याब्लेट वा क्याप्सुलहरु पूरै निगल्नुपर्दछ र प्रशस्त तरल पदार्थको साथ र भोजनको साथ लिनुपर्दछ। औषधि लिएको आधा घण्टा अघि सुत्न हुँदैन • एन्ट्यासीड्स, दूध, क्याल्सियम वा म्याग्नेशियम नुनको साथ लिनबाट जोगिनुहोस् • फोटोसेन्सिटिभिटी विरलै आउन सक्छ। लामो समयसम्म घामको प्रकाशबाट बच्नुहोस् र उपयुक्त सनस्क्रीन प्रयोग गर्नुहोस्
विविध एन्टिप्रोटोजोलहरू		
मेट्रोनिडाजोल र टिनिडाजोल	• वाकवाकी र बान्ता • अप्रिय धातुको स्वाद • फुरिएको जिब्रो • मौखिक म्यूकोसिटिस • एनोरेक्सिया	• रक्सी पिउने नगर्नुहोस् • रक्त विकारहरु, केन्द्रीय स्नायु प्रणाली रोग र गम्भीर हेपेटिक कमजोरीका बिरामीहरुमा सावधानीका साथ प्रयोग गर्नुहोस् • गर्भवती महिलालाई दिनु हुँदैन
निफुरेटेल	• पेट आन्द्रा संबंधी गडबडी • परिधीय स्नायु प्रणालीमा क्षति • सजिलै वा अत्यधिक चोटपटक लाग्ने र रगत बग्ने	• रेनल क्षति, न्यूरोपैथी वा G6PD अभावका बिरामीहरुलाई दिनु हुँदैन

मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधि लिने बारे सामान्य सल्लाह

- उपचारको सिफारिश कोर्स पूरा गर्नुहोस् र निर्देशन अनुसार सही डोज लिनुहोस्।

- मलेरियाको बिरूद्ध लड्नको लागि उत्तम तरिका र प्राथमिक लक्ष्य भनेको लामखुट्टेबाट बच्ने हो। तपाईंलाई एयर conditioned कोठा वा राम्रोसँग स्क्रान गरिएको कोठामा आराम गर्न सल्लाह दिइन्छ, एरोसोल कीटनाशक प्रयोग गर्नुहोस् र सुत्ने ठाउँ एयर conditioner वा स्क्रिन गरिएको छैन भने ओछ्यानमा झुल प्रयोग गर्नुहोस्। बाहिरी ठाउँमा, तपाईंलाई लामो बाहिरी शर्ट र ट्राउजर लगाउन र कीरा रिपेलन्टहरू लाउन सल्लाह दिइन्छ (उदाहरणका लागि उत्पादनहरू DEET समावेश गरीएको) छाला र तपाईंको लुगामा।
- यदि तपाईंलाई जिआर्डियासिस भइरहेको छ भने तपाईंले आफ्नो हात नियमित रूपमा धुनु पर्छ र तपाईंको घरका सदस्यहरूमा संक्रमण फैलिनबाट जोगिन भाँडा वा टौली बाँड्नबाट जोगिनु पर्छ।
- तपाईंलाई मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिको साथ त्रिकोमोनियासिसको उपचार भइरहँदा तपाईंलाई यौन सम्पर्क नगर्न सल्लाह दिइन्छ, किनकि तपाईंलाई पुनः संक्रमण हुन सक्छ।

तपाईंको डाक्टर संग कुराकानी

- यदि तपाईं मलेरियाको जोखिम भएको ठाउँमा यात्रा गर्ने योजना गर्दै हुनुहुन्छ भने, जहिले पनि एन्टिमेलेरियल औषधि लिनको लागि तपाईंको आवश्यकतालाई जाँच डाक्टरको सल्लाह लिनुहोस्, जुन केही केसहरूमा कम्तिमा एक हप्ता अगाडि लिनुपर्दछ।
- यदि तपाईं इन्फ्लूएन्जा वा उच्च ज्वरो जस्ता लक्षणहरू विकास गर्नुहुन्छ भने उच्च जोखिम औलोको क्षेत्रमा यात्रा गर्दा वा पछाडि, तपाईंले तुरुन्त डाक्टरको सल्लाह लिनु पर्छ।
- एन्टिप्रोटोजोल औषधिले अन्य औषधिहरूसँग अन्तर्क्रिया गर्न सक्छ। काउन्टर-काउन्टर औषधि सहित, तपाईं लिइरहनुभएको औषधिको बारेमा तपाईंको डाक्टरलाई सूचित गर्नुहोस्, ताकि तिनीहरूले एन्टिप्रोटोजोल औषधि लिनको लागि सुरक्षित छ कि छैन भनेर निर्णय गर्न सक्दछन्।
- तपाईंको चिकित्सकलाई तपाईंको मेडिकल ईतिहास बताउनुहोस्, किनकि केहि रोगहरूमा विशेष सावधानी अपनाउनु पर्ने हुन सक्छ।
- तपाईं गर्भवती हुनुहुन्छ वा स्तनपान गराइदै हुनुहुन्छ भने तपाईंको डाक्टरलाई सूचित गर्नुहोस् किनकि केही मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधि गर्भवती वा स्तनपान गराउने महिलाले लिनु हुँदैन।
- एन्टिप्रोटोजोल औषधिसँग सम्बन्धित भएको कुनै लक्षण वा साइड इफेक्ट देखा पर्यो भने तत्काल चिकित्सा सल्लाह लिनुहोस्। तपाईंको डाक्टरले तपाईंको प्रकारको औषधि समीक्षा गरहेछ।
- यदि तपाईंको लक्षणहरू बिग्रेको छ वा तपाईंले लिनु भएको औषधिको बारेमा कुनै चिन्ता छ भने चिकित्सा सल्लाह लिनुहोस्।

मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरूको भण्डारण

मौखिक एन्टिप्रोटोजोल औषधिहरू चिसो र सुख्खा ठाउँमा राख्नुपर्दछ। लेबलमा निर्दिष्ट नभएसम्म, औषधि फ्रिजहरूमा भण्डार गर्नु हुँदैन। यसका अतिरिक्त, औषधिहरू दुर्घटनाबाट बच्न बच्चाहरूको पहुँचभन्दा टाढा ठाउँमा उचित रूपमा राख्नुपर्दछ।

यात्रा सम्बन्धित प्रोटोजोल रोगहरूको बारेमा अधिक जानकारी

यात्रा सम्बन्धित प्रोटोजोयल रोगहरूको बारेमा थप जानकारीको लागि कृपया तलको लिंकमा सन्दर्भ गर्नुहोस्:
http://www.travelhealth.gov.hk/english/travel_related_diseases/travel_related_diseases.html

स्वीकृति: औषधि कार्यालयले यस लेखको तयारीमा उनीहरूको मूल्यवान् योगदानका लागि व्यावसायिक विकास र गुणस्तर आश्वासन (PD&QA) र ट्राभल स्वास्थ्य सेवालाई धन्यवाद दिन चाहन्छ।

औषधि कार्यालय
स्वास्थ्य विभाग
डिसेम्बर २०२०